

Ekologie a ekologové v České republice

V České republice pracuje mnoho odborníků, kteří se zabývají ekologickým výzkumem. Za léta 2000-2007 eviduje databáze Web of Science 685 prací, které mají v adrese autorů "Czech" a patří do kategorie *Ecology*; v kategoriích *Ecology* a *Environmental Sciences* je to dokonce 1499 prací. Pokud bychom tam ještě zařadili limnologii a půdní biologii, které mají v ekologii své nedílné místo, počet prací by se ještě navýšil. Navíc je třeba mít na paměti, že údaje databáze WoS reprezentují jenom tu část komunity, která se věnuje vědeckému výzkumu. V komunitě ekologů jsou i pracovníci národních parků a CHKO a dalších institucí, kteří se věnují praktickému výzkumu a aplikaci poznatků ekologické vědy a výzkumu. Proto nám přijde zvláštní, že dosud neexistuje odborné fórum, kde by se tyto badatelé setkávali a komunikovali spolu.

To, že takové fórum neexistuje, může mít své dobré příčiny. Ekologická problematika je pokryta řadou jiných odborných společností, od ornitologie, entomologie a botaniky přes parazitologii a limnologii až po krajinnou ekologii. Tradiční struktura výzkumu je vertikální (obory jsou definované taxonomicky či podle specifického studovaného prostředí), takže ekologie je v nich svým způsobem na okraji, kde snad předmět dokresluje a poskytuje kontext (a to se týká i limnologie a krajinné ekologie, které jsou asi nejbližší). To vede k tomu, že ekologicky orientovaní badatelé se málo identifikují jako takoví a často nemají potřebu komunikovat na společných fórech; cítí se víc botaniky, zoology nebo limnology než ekology. To samozřejmě má svůj význam v tom, že badatel neztrácí znalosti o konkrétních biologických danostech příslušné skupiny. Na druhé straně nám často schází povědomí o tom, že kolega z jiného oboru nebo z praxe si klade podobné nebo dokonce identické otázky.

V tomto ohledu prostor, který by umožňoval setkávání a diskuse obecně ekologických problémů, skutečně schází. Naší práci v oboru pak často schází synergismus s lidmi různých specializací, kteří si kladou podobné otázky, jen je institucionální struktura zavála někam jinam. Nicméně podle našeho názoru potřeba takové společnosti je širší než jenom zaměřená dovnitř do badatelské komunity; současně schází odborná společnost, která by byla schopna se kompetentně a nezávisle vyjadřovat k problémům ve veřejném prostoru, k nimž se ekologie může vyjádřit nebo je zodpovědět.

To nás vedlo k tomu, abychom (s podporou grantu Britské ekologické společnosti) založení takové společnosti navrhli a zkusili jej provést. Nově navrhovaná společnost si klade za cíl podporu rozvoje a propagaci ekologie ve smyslu studia interakcí mezi živými organismy, jejich neživým prostředím a mezi sebou navzájem, od úrovně jedince přes populace, společenstva až po ekosystémy, a podporu komunikace mezi odborníky z těchto různých oblastí. Společnost chápeme jako společnost profesionální, tj. jako sdružení odborníků s podobnými zájmy a otázkami. Není důležité, kde kdo z nás pracuje (či nepracuje); naopak je důležité, co považuje za zajímavé a důležité. Je nám jasné, že slovo ekologie je velmi sémanticky zatíženo a používá se v mnoha kontextech. To je v pořádku; na druhé straně ale také považujeme za důležité, aby ve veřejném prostoru existovala společnost, která jej používá v jeho původním smyslu jako studium interakcí mezi populacemi a druhy, role biotických a abiotických procesů v ekosystémech a procesů podmiňujících biologickou rozmanitost. Toto studium je velmi živé, přináší zásadní základní poznatky a současně je schopno mnoho říci v oblastech aplikací.

Tímto krokem chceme podpořit nejen horizontální propojení mezi dosud často vertikálně chápanými obory (jako je zmiňovaná botanika nebo zoologie), ale také propojení mezi teoreticky a empiricky chápanou ekologií, mezi základním a aplikovaným výzkumem a mezi výzkumem a výukou. V neposlední řadě chceme posílením identity ekologie jako disciplíny podporovat a rozvíjet komunikaci ekologů jako takových s vědci z ostatních oborů, a to nejen z biologických, ale i humanitních či technických, stejně jako s lidmi z aplikační sféry.

Založením národní společnosti nechceme naznačit, že chceme podporovat "národní vědu"; nechceme vytvářet písečky, na nichž bychom mohli prezentovat své výsledky a domnívat se, že to pro dobrou vědu stačí. Od toho jsou mezinárodní časopisy a mezinárodní konference. Na druhé straně nám přijde absurdní, když se s lidmi, kteří si kladou velmi podobné otázky (jen třeba právě na jiné skupině organismů), sejdeme až na velkých mezinárodních konferencích a teprve tam si domlouváme nějakou spolupráci, nebo když se o výsledcích a využití českého aplikovaného výzkumu dovídáme až na mezinárodním fóru.

Aniž bychom chtěli předbíhat diskusi, jež má na této konferenci proběhnout, vidíme několik oblastí zájmu a možného působení společnosti, které dosud nejsou pokryty žádnou existující společností:

- interakce mezi populacemi a druhy napříč trofickými úrovněmi a jejich důsledky pro strukturu a dynamiku společenstev a ekosystémů;
- srovnávací ekologické studie napříč různými skupinami organismů a v různých typech prostředí;
- biodiverzita (druhů i společenstev) a její podmiňující faktory;
- multidisciplinární studium společenstev a ekosystémů od lokální až po globální úroveň;
- srovnání a podpora programů pro výuku ekologie na středních a vysokých školách a ve výzkumných organizacích ČR, snaha o zlepšení kvality výuky;
- péče o kvalitní využití poznatků a metod vědecké ekologie v praxi, zejména v oblasti životního prostředí a v managementu a ochraně přírody;
- posilování povědomí o ekologii jakožto vědní disciplíně.
- Podpora mezioborové komunikace, komunikace s odbornou veřejností a komunikace mezi akademickou sférou a aplikační oblastí

Tato konference má být konferencí vstupní, kde bychom chtěli všechny tyto návrhy nabídnout k diskusi. Ta by nakonec měla vést k vzniku nějakého pevnějšího tvaru. Současně konferenci chápeme jako pokus zmapovat ekologický výzkum na českých vědeckých a odborných pracovištích. To považujeme za nezbytný krok pro to, aby se takové fórum konstitovalo a aby se mohlo ukázat, zda je potřeba a zda je životaschopné. Doufáme, že životaschopné bude.

Za Přípravný výbor ČSPE
Tomáš Herben, David Štorch a Hana Šantrůčková